

Zemplén István

Emelőkosaras gépjárművek biztonsága – ellenőrzéstől a telepítésig

Az emelőkosaras gépjárművek a tűzoltás és mentés hatékony különleges járművei. Biztonságos működésük azonban speciális előírások betartását követeli meg. A működés előtti ellenőrzések, az előkészítés biztonsága és a működés közbeni feladatok biztonsági szempontú számbavétele segítheti a biztonságot.

Mit kell ellenőrizni?

Munkakezdés előtt a gépkezelő ellenőrizze, hogy rendben van-e:

- az üzemanyag mennyiség,
- a hidraulikus olajmennyiség,
- a gépjármű akkumulátor állapota,
- a teherhordó alkatrészek állapota,
- a mentőkosár állapota,
- a segédmotor üzembiztonsága és a kenő üzemanyag mennyisége.

A gépkezelők győződjenek meg arról, hogy saját érvényes jogosítványaik és az EG-hez előírt műszaki dokumentációk rendelkezésre állnak-e /különös tekintettel az időszakos biztonsági gyártóművi felülvizsgálatokra.

A gépkezelők vegyék alaposan szemügyre a mentőkosár részeit, hogy nincs e rajtuk:

- szállítási sérülés,
- ütközéssel baleset nyom vagy gém deformáció,
- szerkezeti hiba vagy fáradási repedés, különösen a terhelés alatti hegesztési hajlatoknál.

Ellenőrizni kell a málházasi utasításban előírt tűzoltó felszerelések és védőeszközök, valamint a gépkönyv, szerszámok, tartalék alkatrészek stb. meglétét.

- A kezelők győződjenek meg arról, hogy a kezelési utasításban foglaltak szerint a kezelő elemeket, azonosító jelzéseket tartalmazó táblák fel vannak szerelve, a kezelő szervek működnek és irányhelyesek.
- Szemrevételezéssel ellenőrizni kell /csuklós EG-nél/ az összes csukló pontot: minden csap, persely a helyén van és a biztosításuk megfelelő.
- Szemrevételezéssel és próbával meg kell győződni arról, hogy a mentőkosár vízszintező rendszere üzembiztos és megfelelően működik.
- Szemrevételezéssel a gépkezelők figyeljék meg, hogy az alapkeretet a járműalvázra rögzítő csavarok kellően tartanak.
- Mintavétellel /legalább havonta/ ellenőrizzék le a gépkezelők az EG hidraulika olaj állapotát és az olajsintet.

Üzemeltetés előtt működési próbával ellenőrizni kell az EG összes kezelőszervének irányhelyességét, üzembiztonságát - különös tekintettel a vészleállító, a kezelőhely és a váltó kezelő szereire.

Ezek biztonságos üzemeltetéséhez a gépkezelőknek az alábbiakkal kell rendelkezniük:

- szabályosan vezetett menetokmányok
- kezelési és karbantartási utasítás
- javítási könyv
- emelőgép napló, daru gépkönyv /MSZ 9725/

- időszakos ellenőrzés /éves revízió/ jegyzőkönyv másolata
- a gépkezelők jogosítványai
- szélesség mérő /anemométer/
- egyéni védőeszközök /magasból önmentéshez is/.

A telepítés szabályai

Telepítési hely

- Az EG felállítási /telepítési/ helyét a megcélzott objektumhoz a **lehető legközelebb** célszerű megválasztani.
- Az EG felállítási helye megfelelő szilárdságú legyen. A támlábak /támasztó talpak/ nem kerülhetnek laza talajra vagy betemetett árkok, aknák, vízvezetékek fedele fölé. Tilos ismeretlen vagy bizonytalan állagú közegre telepíteni /pl: a havat a támasztó talpak alól el kell takarítani/. Építési törmelékre telepíteni nem szabad.
- A talaj adottságainak megfelelően az EG-hez rendszeresített fa alátéteket helyezünk a kitámasztó talpak alá. Csak ezeket szabad használni. Megengedett a talpalátét lapok vízszintezésnél történő igénybe vétele vagy elfogadható az a megoldás is - ha a talajviszonyok lehetővé teszik /egyik oldalon szilárd talaj, a másik oldalon vízszintezni kell és földes/ -, hogy csak az egyik oldalon használunk több alátét lapot.
- A felállítási hely /telepítési hely/ kiválasztásának, ellenőrzésének szempontjai:
 - statikailag alkalmas legyen /bírja el az EG-t/
 - az építmény romhatárának /lehetőség szerinti/ figyelembevétele
 - tűz esetén a hőszigetelés mértéke
 - a szélirány /füst, veszélyes anyagok gázai, gőzei/
 - a közúti forgalom /többi tűzoltó, mentő stb. jármű közlekedése/
 - a feladat elvégzéséhez ne kelljen áttelepülni
 - ha a romhatáron belül omlásveszély van, akkor azon kívül /építmény sarkához/ célszerű települni

Bizonytalansági tényezők

- Olyan talajon, ahol bizonytalanok a kezelők annak teherbírásában, úgy győződhetnek meg róla, hogy a támasztó talpak telepítési helyére ráhajtanak a gépjármű kerekeivel és ha azok nem nyomódnak be, nem süppednek meg, akkor feltételezhető, hogy alkalmasak az EG megtelepítésére. A biztonságot szolgálja, ha a felépítmény üzembehelyezése előtt a támasztó talpakkal „próba emelést” végzünk és azt megfigyeljük. Megművelt talajra történő kitámasztásnál külön gondosság szükséges, mert abban üregek lehetnek.

Bármilyen kétség esetén, bizonytalan talajállagnál megtelepülni tilos, új felállítási helyet kell választani!

- Üzem közben figyelni kell arra, hogy a talajviszonyok megváltozhatnak, azalatt is, amíg az EG üzemel: a talaj fellazulhat az esőtől, a tűzoltásnál lefolyt oltóvíztől, a fagyos talaj felengedhet az EG üzemi melegétől vagy a növekvő környezeti hőmérséklettől.
- Az EG és a kezelők védelmének biztosítása céljából a járművet a megközelíthetőség irányából terelőkúpokkal, illetve az EG alatti - melletti, a működési mezővel elérhető területet kordonnal el kell zárni. Ezt a területet illetéktelenek számára lezárt területnek kell kijelölni! /nem minden esetben tartható be/

- A támfallal erősített partszegélyeknél **alacsony, erős, masszív, tömör talaj** esetén a támasztó talpakat a szintkülönbség szélétől 1,5 m-re, **magas, vékony falnál, gyenge talaj** esetén min. 3,0 m-re szabad telepíteni. **Munkaárok, gödör közelében** úgy szabad megtelepülni, hogy a támasztó talpak az ún. **szakadó lap határán kívül** kerüljenek. /szakadó lapnak nevezzük azt a felületet, amelynek vízszintes távolsága a szintkülönbség közti függőleges távolsággal megegyezik/

Lejtő

- Lejtőn hosszirányba településre úgy kell dolgozni a munkakosárban, hogy a gémszerkezet a lejtőhöz képest felfelé helyezkedjen el. Tehát az EG vezetőfülkéje a lejtőn lefelé álljon! Ha lejtőn oldalirányban lehet csak megtelepülni, akkor sem szabad a lejtő felőli oldalon dolgozni a mentőkosárral. Ha a lejtőn a jármű csak lefelé tud állni, a géznek, mentőkosárnak felfelé kell elhelyezkednie.
- Lejtőn a gépjármű rögzítőfékének alkalmazása mellett a lejtővel ellentétes irányú ékeléséről, kerékkitámasztásáról gondoskodni kell. /egyes típusoknál/

Egyéb tényezők

- Telepítésnél - szűk helyre - célszerű tolatva beállni, figyelembe véve azt is, hogy így érhető el a maximális kinyúlás és könnyebb lesz a helyváltoztatás.
- A telepítésnél nem csak a talajviszonyokra kell ügyelni, hanem a működési tartományban található különböző akadályokra (légvezeték, reklámtáblák, felsővezetékek technológiai vezetékek). A csuklós gémek felállításának, kifordításának és a mentőkosár talajközelségéhez is van helyszükséglete. Ezt a telepítési hely kiválasztásánál figyelembe kell venni.
- A telepítésnél a támasztó talpak kihelyezésekor vigyázni kell arra, hogy a támasztó talpak kitolása végén lecsapódó talplemezek ne okozzanak a gépjárművekben kárt vagy a közelben tartózkodó személyekben sérüléseket.
- Különleges biztonsági rendszabályok betartása mellett lehet csak olyan helyen dolgozni, ahol a stabilizált jármű megcsúszási veszélye fennáll.
- A telepítési hely kiválasztásánál a motor kipufogó gázának égéstermékeire is gondolni kell. Ilyenkor a kipufogó gáz elvezetése feladata lehet a gépkezelőnek.
- Tilos megtelepíteni az EG-t a megengedettnél nagyobb szélességen. Viharban, villámlásnál szintén érvényes a telepítési tilalom.
- A telepítés visszaszerelése után a gépkezelők „járják körbe” az EG-t, indulás előtt győződjenek meg, hogy a visszacsomagolás valamennyi művelete rendben megtörtént-e.

Zemplén István ny. tú. alez.